

DYNIAETHAU -1

ECAD6008-C

s.v.hughes@uwtsd.ac.uk

NODAU

I ddatblygu ein gwybodaeth a'n dealltwriaeth o bwysigrwydd 'Cynefin' o fewn y Dyniaethau

Archwilio rhai ffyrdd o hyrwyddo 'Cynefin' o fewn y Dyniaethau gan ddefnyddio'r thema 'Dathliadau'

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre *for* Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

Trawsnewid Addysg,
Trawsnewid Bywydau

Transforming Education,
Transforming Lives

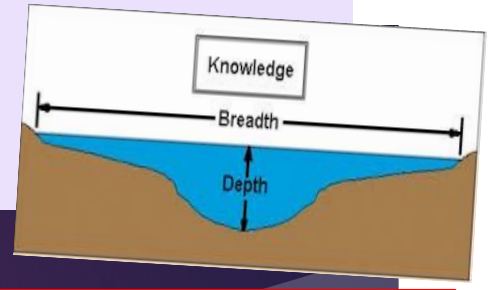
www.uwtsd.ac.uk

MDaPh DYNIAETHAU = Yr Hyn Sy'n Bwysig

- Mae **ymholi, archwilio** ac **ymchwilio** yn ysbrydoli chwilfrydedd am y byd, ei orffennol, ei bresennol a'i ddyfodol.
- Mae **digwyddiadau a phrofiadau dynol** yn gymhleth a chânt eu hamgyffred, eu dehongli a'u cynrychioli mewn gwahanol ffyrdd.
- Mae **ein byd naturiol yn amrywiol a deinamig**, wedi'i ddylanwadu gan brosesau a gweithredoedd dynol.
- Mae **cymdeithasau dynol yn gymhleth ac yn amrywiol**, ac maen nhw'n cael eu llywio gan weithredoedd a chredoau pobl.
- Mae **dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol** yn mynd i'r afael â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu dynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyrlon ac egwyddorol.

https://hwb.gov.wales/cwricwlwm-i-gymru/y-dyniaethau/datganiadau-o-r-hyn-sy-n-bwysig

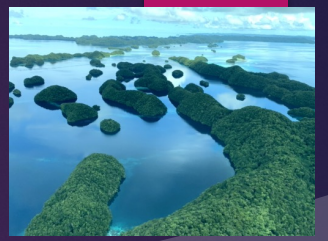
Egwyddorion Cynnydd MDaPh Dyniaethau

Ehangder a dyfnder gwybodaeth cynyddol

Caiff cynnydd ym Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau (Maes) ei ddangos wrth i ddysgwyr ymgysylltu â gwybodaeth a chysyniadau sylfaenol cynyddol eang a dwfn. Mae dysgwyr yn datblygu'r gallu i drefnu a nodi cysylltiadau rhwng gwybodaeth osodiadol yn gynyddol, er mwyn nodi a datblygu cysyniadau ategol mwy pwerus, a gwneud penderfyniadau wedi'u hategu mewn cyd-destunau mwy cymhleth.

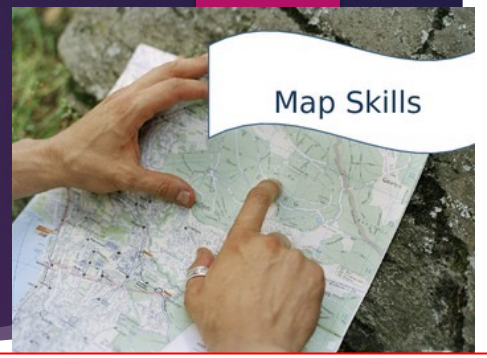
Mae dysgwyr yn cysylltu syniadau a gwybodaeth newydd â gwybodaeth sy'n deillio o ddysgu blaenorol yn yr ysgol a'r tu hwnt iddi, ac yn eu defnyddio i feithrin dealltwriaeth gynyddol glir a chydlynol o'r byd o'u cwmpas.

Dyfnhau'r ddealltwriaeth o'r syniadau a'r disgyblaethau yn y Meysydd

Caiff cynnydd yn y Maes hwn ei ddangos yn ystod y cyfnodau cynnar wrth i ddysgwyr brofi dulliau holistaidd o archwilio'r byd o'u cwmpas, a chael eu cefnogi i feithrin dealltwriaeth ohonyn nhw eu hunain yn y byd. Bydd dysgwyr yn symud ymlaen i ymwybyddiaeth sy'n canolbwyntio'n fwy ar fywydau pobl eraill, yn eu cyd-destun cymdeithasol eu hunain, mewn mannau eraill yn y byd ac mewn gwahanol oesoedd. Wrth iddyn nhw symud drwy'r continwwm dysgu, mae dysgwyr yn meithrin dealltwriaeth gynyddol o'r nodweddion sy'n diffinio'r disgyblaethau sylfaenol (gan gynnwys hanes; daearyddiaeth; crefydd, gwerthoedd a moeseg; astudiaethau busnes ac astudiaethau cymdeithasol) a'r ffordd y gellir dod â'r rhain at ei gilydd i ddarparu ffyrdd gwahanol o ystyried materion a mynd i'r afael â chwestiynau neu broblemau.

Mireinio sgiliau a soffistigeiddrwydd cynyddol wrth eu defnyddio a'u cymhwyso

Wrth i ddysgwyr brofi, deall a chymhwyso cysyniadau cynyddol gymhleth, maen nhw'n dangos cywirdeb a rhuglder cynyddol wrth ddefnyddio ystod o sgiliau a nodir yn y disgrifiadau dysgu a'r datganiadau o'r hyn sy'n bwysig.

Wrth iddyn nhw wneud cynnydd, bydd dysgwyr yn mireinio'r sgiliau disgyblaethol allweddol yn barhaus ac yn datblygu soffistigeiddrwydd cynyddol wrth eu defnyddio a'u cymhwyso, gan gynnwys y rhai sy'n ymwneud ag ymholi, megis llunio cwestiynau a defnyddio tystiolaeth i lunio ac ategu ateb a'r rhai sy'n ymwneud â chynrychioli a dehongli. Caiff cynnydd yn y Maes hwn ei ddangos drwy'r gallu i weithio gyda nifer cynyddol o ffynonellau gwybodaeth fwyfwy soffistigedig, a dealltwriaeth gynyddol o ffyrdd o ymdrin â hanesion anghyson.

Nodi cysylltiadau a throsglwyddo dysgu i gyd-destunau newydd

Caiff cynnydd yn y Maes hwn ei nodweddu hefyd gan ddefnydd mwy soffistigedig o'r sgiliau perthnasol a'r gallu cynyddol i drosglwyddo sgiliau a gwybodaeth bresennol i gyd-destunau cynyddol anghyfarwydd. Wrth i ddysgwyr wneud cynnydd, byddan nhw'n gallu nodi cysylltiadau mewn cyfnodau a lleoedd a rhyngddyn nhw, gan adnabod yr hyn sy'n debyg a'r hyn sy'n wahanol, newidiadau a pharhad, a defnyddio'r ddealltwriaeth o gysyniadau i nodi cysylltiadau rhwng dysgu newydd a dysgu blaenorol. Gyda dealltwriaeth well o'r byd, o bobl eraill a'u gwerthoedd, mewn gwahanol gyfnodau, lleoedd ac amgylchiadau, ac o'u hamgylchedd a'r ffordd y cafodd ei lunio, bydd dysgwyr yn dangos mwy o allu i ddylanwadu ar ddigwyddiadau drwy fod yn ddinasyddion gwybodus a chyfrifol.

Effeithiolrwydd cynyddol fel dysgwr

Wrth i ddysgwyr wneud cynnydd yn y Maes hwn, byddan nhw'n gofyn cwestiynau ymholi cynyddol soffistigedig. Byddan nhw'n dangos mwy o annibyniaeth wrth ddod o hyd i wybodaeth addas, gan wneud rhagfynegiadau a damcaniaethau gwybodus, a gwneud penderfyniadau ynghylch dibynadwyedd a chyfleustod, ymysg pethau eraill.

Increasing effectiveness as a learner

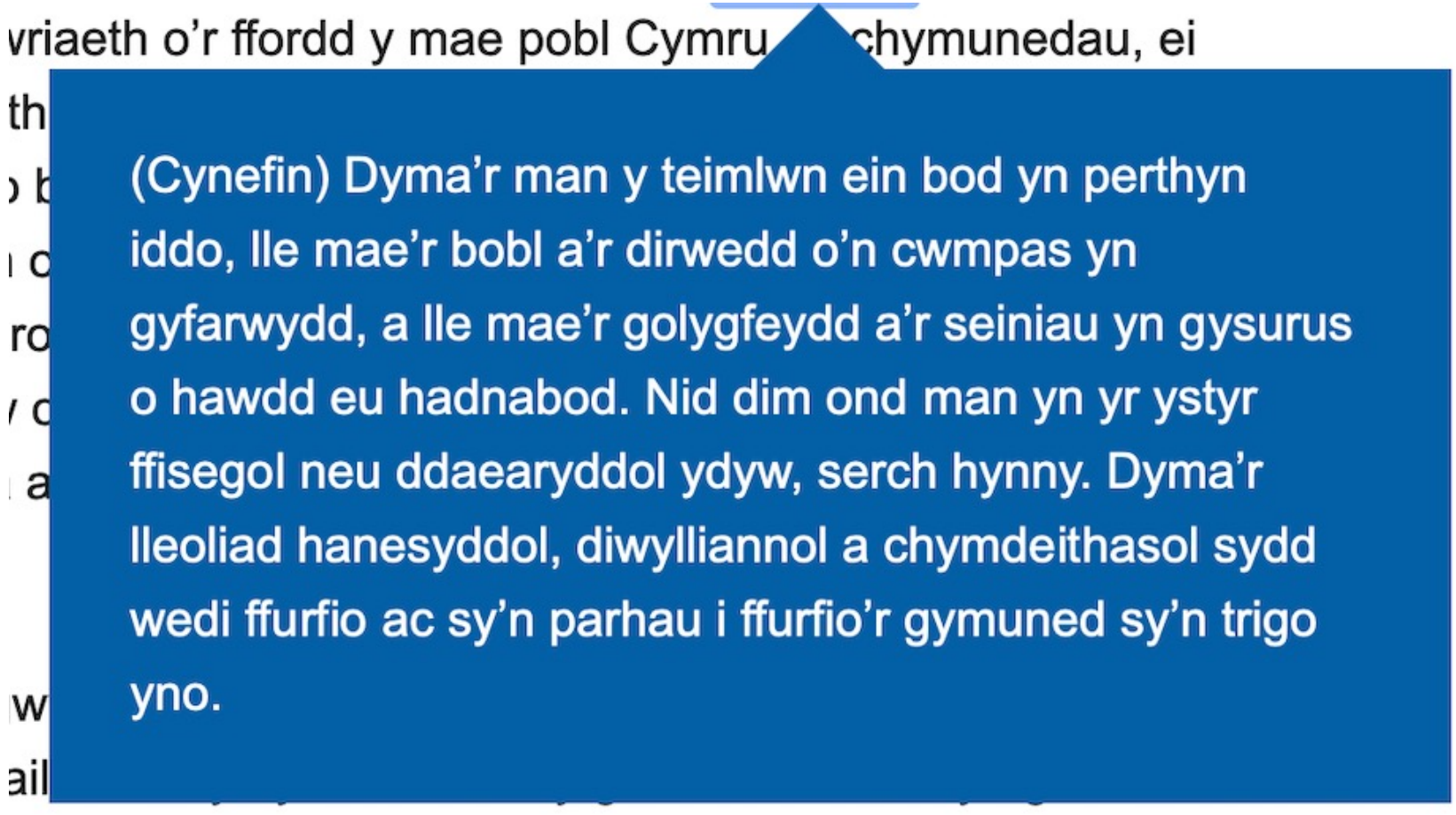
As learners make progress within this Area, they will be asking increasingly sophisticated enquiry questions. They will show a greater independence in finding suitable information, making informed predictions and hypotheses, and making judgments including about reliability and utility. They will also become more able to effectively work with others, especially, but not limited to, taking part in social action.

Arsylwi → Disgrifio → Cymharu → Esbonio

Mae'r Dyniaethau yn ganolog i ddysgwyr ddod yn **ddinasyddion egwyddorol, gwybodus yng Nghymru a'r byd**. Mewn cyd-destunau cyfoes a hanesyddol, gall ymchwilio ac archwilio'r profiad dynol yn eu hardal eu hunain a gweddill Cymru, yn ogystal ag yn y byd ehangach, fod o gymorth i ddysgwyr ddarganfod eu treftadaeth a datblygu ymdeimlad o le a chynefin. Gall hyn hefyd hyrwyddo dealltwriaeth o'r ffordd y mae pobl Cymru, ei chymunedau, ei hanes, ei diwylliant, ei thirwedd, ei hadnoddau a'i diwydiannau yn cydberthyn i weddill y byd. Yn ei dro bydd ystyried safbwyntiau gwahanol o gymorth i hyrwyddo dealltwriaeth o'r amrywiaeth ethnig a diwylliannol yng Nghymru. Gyda'i gilydd, bydd y profiadau hyn o gymorth i ddysgwyr werthfawrogi cymaint rhan ydyn nhw o gymuned ryngwladol ehangach, gan feithrin ymdeimlad o berthyn a allai eu hysgogi i gyfrannu'n gadarnhaol at eu cymunedau.

‘Cynefin’

vriaeth o’r ffordd y mae pobl Cymru
chymunedau, ei
th
o b
i c
ro
/ c
a
w
ail
(Cynefin) Dyma’r man y teimlwn ein bod yn perthyn iddo, lle mae’r bobl a’r dirwedd o’n cwmpas yn gyfarwydd, a lle mae’r golygfeydd a’r seiniau yn gysurus o hawdd eu hadnabod. Nid dim ond man yn yr ystyr ffisegol neu ddaearyddol ydyw, serch hynny. Dyma’r lleoliad hanesyddol, diwylliannol a chymdeithasol sydd wedi ffurfio ac sy’n parhau i ffurfio’r gymuned sy’n trigo yno.

Boring

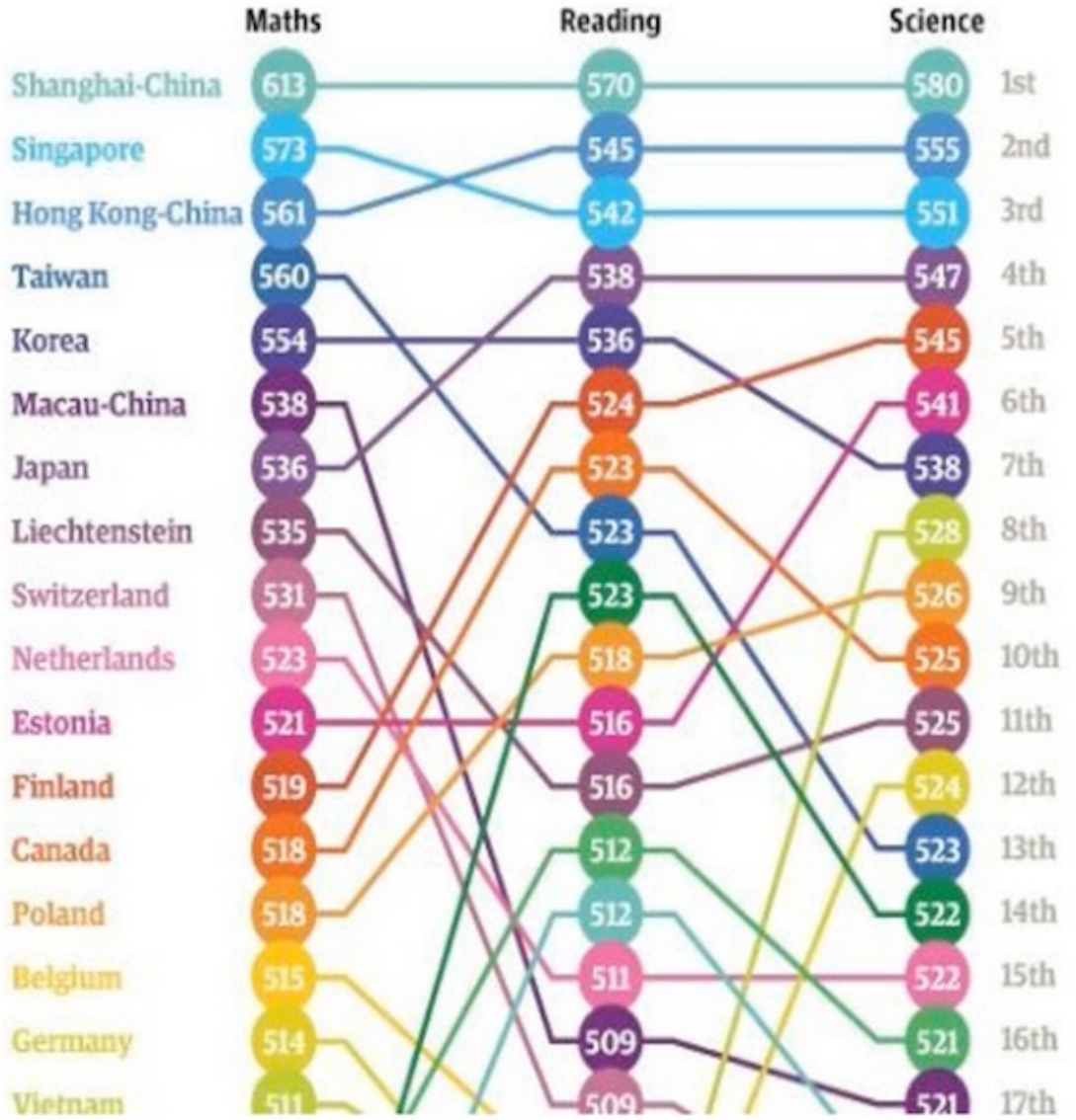

WOMEN'S RIGHTS
ARE HUMAN RIGHTS
43RD ANNIVERSARY ROE v WADE

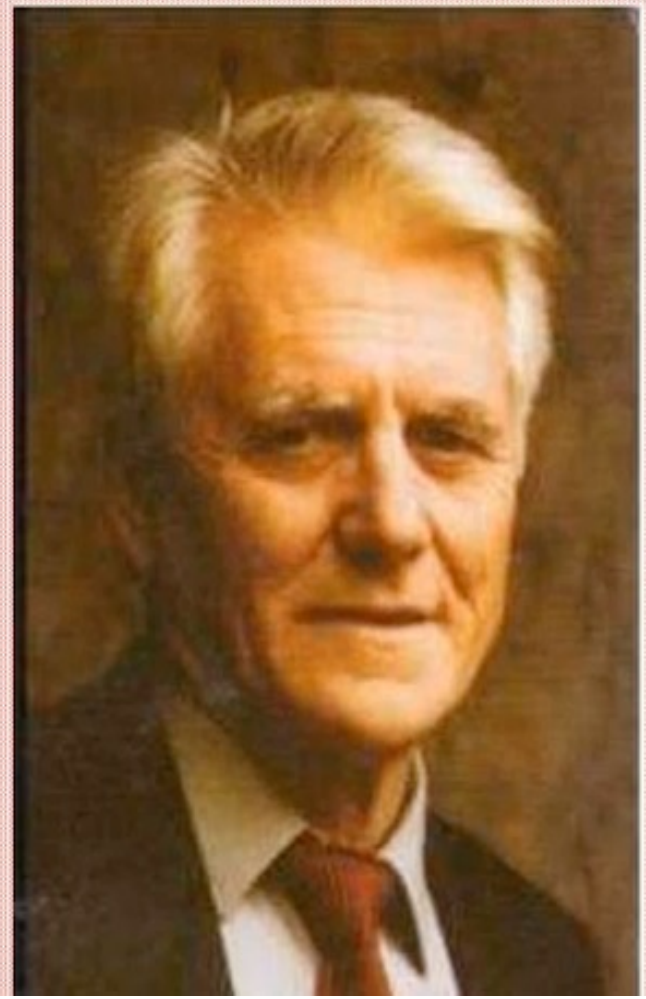

The Program for International Student Assessment (PISA) 2012 Results

Gwyn Alf Williams

"Since 1410 most Welsh people, at some time or another, if only in some secret corner of the mind, have been 'out with Owain Glyndwr and his barefoot warriors. For the Welsh mind is still haunted by its lightning-flash vision of a people that were once free."

22:10

Erwin Schrödinger
Friedrich Gauss
Mandelbrot
© UPPA Ltd.
SONY
23:43

What is the connection?

CORNELIUS ROOSTER

WILL KELLOGG

NANSI RICHARDS

OND... mae CYNEFIN yn fwy na hyn...

HOWEVER,.... CYNEFIN is more than this...

ngor high street - the history of Jews in north Wales has b

Routledge
Taylor & Francis Group

Education 3-13

International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education

ISSN: (Print) (Online) Journal homepage: https://www.tandfonline.com/loi/rett20

'My picture is not in Wales': pupils' perceptions of cynefin (Belonging) in primary school curriculum development in Wales

In the new Curriculum for Wales (*Cwricwlwm i Gymru*) which is phasing in from September 2022, the concept of 'cynefin' ('the place where we feel we belong') is core to developing children's understandings of place and identity. While cynefin has long been considered in a wider cultural and heritage context in Wales, it is not yet clearly understood in education, and is rarely explored from the pupil perspective. Drawing on data gathered from four primary schools in Wales ($n = 67$ children, aged 7–10), using the method of photo elicitation to scaffold talk, this article explores children's understandings of what cynefin means to them. Themes of people, place, activity, and emotions/feelings emerged, which interconnected in multiple, non-linear, and unique ways, indicating the importance of nuance in primary-level curricula design.

- https://doi.org/10.1080/03004279.2023.2229861

Copi/Copy – Moodle - Dyniaethau-Humanities1

https://youtu.be/xh_0pxncbX8

Black, Asian and Minority Ethnic Communities, Contributions and *Cynefin* in the New Curriculum

https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-03/gweithgor-cymunedau-cyfraniadau-chynefin-pobl-dduon-asiaidd-lleiafrifoedd-ethnig-cwricwlwm-newydd-adroddiad-terfynol.pdf

https://gov.wales/sites/default/files/publications/2021-03/black-asian-minority-ethnic-communities-contributions-cynefin-new-curriculum-working-group-final-report.pdf

- Welsh Government commissioned the Prof Charlotte Williams' report published March 2021
- There is still a mountain to climb

https://llyw.cymru/addysgu-am-natur-amlethnig-cymru-taflen-sbarduno-athrawon
https://gov.wales/teaching-about-multiethnic-nature-wales-teachers-prompt-sheet

DATGANIAD I'R WASG

Dysgu hanes pobl Dduon, Asiaidd ac ethnig lleiafrifol wedi'i gynnwys yng Nghwricwlwm newydd Cymru

Cymru fydd y genedl gyntaf yn y DU i wneud addysgu hanes a phrofiadau pobl Dduon, Asiaidd ac ethnig lleiafrifol yn orfodol yng nghwricwlwm ysgolion.

Cyhoeddwyd gyntaf: 1 Hydref 2021

Diweddarwyd ddiwethaf: 1 Hydref 2021

Rhannu'r dudalen hon:

Yn amodol ar gael ei gymeradwyo'n derfynol gan y Senedd y mis nesaf, mae Llywodraeth Cymru wedi ychwanegu dysgu am amrywiaeth cymunedau, yn enwedig straeon pobl Dduon, Asiaidd a ethnig lleiafrifol, at ganllaw newydd **Cwricwlwm Cymru**, gan gyd-fynd â dechrau Mis Hanes Pobl Dduon.

Bydd y fframwaith newydd ar gyfer y Cwricwlwm yn cael ei gyflwyno o fis Medi 2022 ymlaen, yn dilyn blynyddoedd o waith gan athrawon a gweithwyr addysg proffesiynol eraill yn ei ddatblygu.

Bydd y Cwricwlwm yn cynnwys chwe Maes Dysgu a Phrofiad. Mae pob Maes yn cynnwys elfennau gorfodol o'r enw 'Datganiadau o Beth sy'n Bwysig', a ddisgrifir fel y 'syniadau mawr' ac egwyddorion allweddol ym mhob Maes.

Un o'r 27 Datganiad yw bod "Cymdeithasau dynol yn gymhleth ac yn amrywiol, ac wedi'u siapio gan weithredoedd a chredoau dynol." Bydd y Datganiad nawr yn cynnwys disgwyliad y gall dysgwyr "ddatblygu dealltwriaeth o natur gymhleth, luosog ac amrywiol cymdeithasau, o'r gorffennol a'r presennol. Mae'r straeon hyn yn amrywiol, yn rhychwantu gwahanol gymunedau ac, yn arbennig, straeon pobl dduon, Asiaidd ac ethnig lleiafrifol."

- https://llyw.cymru/dysgu-hanes-pobl-dduon-asiaidd-ac-ethnig-lleiafrifol-wedii-gynnwys-yng-nghwricwlwm-newydd-cymru

PRESS RELEASE

Learning of Black, Asian and minority ethnic histories included in new Welsh Curriculum

Wales is set to become the first UK nation to make teaching of Black, Asian and minority ethnic histories and experiences mandatory in the school curriculum.

First published: 1 October 2021

Last updated: 1 October 2021

Share this page:

Subject to final sign-off by the Senedd next month, the Welsh Government has added learning about the diversity of communities, in particular the stories of Black, Asian and minority ethnic people, into the new **Curriculum for Wales** guidance, coinciding with the start of Black History Month.

The new Curriculum framework is due to be introduced from September 2022, following years of work by teachers and other education professionals in its development.

The Curriculum will include six **Areas of Learning and Experience**. Each rea includes mandatory elements known as 'Statements of What Matters', scribed as the 'big ideas' and key principles in each Area.

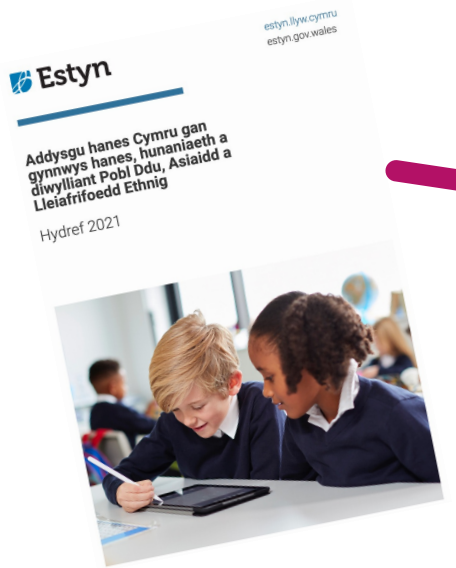
of the 27 Statements is that "Human societies are complex and diverse, haped by human actions and beliefs." The Statement will now include an ation that learners "can develop an understanding of the complex, ic and diverse nature of societies, past and present. These stories are panning different communities as well as in particular the stories of an and minority ethnic people."

https://gov.wales/learning-black-asian-and-minority-ethnic-histories-included-new-welsh-curriculum

Dylai ysgolion:

- A1 Sicrhau bod disgyblion yn datblygu eu gwybodaeth a dealltwriaeth o hanes a diwylliant eu hardal leol a Chymru, wrth ystyried safbwyntiau gwahanol a chreu cysylltiadau â hanes a diwylliant y byd ehangach
- A2 Sicrhau bod disgyblion yn datblygu dealltwriaeth o wrth-hiliaeth ac amrywiaeth, a sut y gallant ddod yn ddinasyddion moesegol a gwybodus Cymru a'r byd
- A3 Sicrhau bod disgyblion yn datblygu dealltwriaeth o sut mae unigolion a chymunedau Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig yn cyfrannu at hanes a diwylliant Cymru a'r byd ehangach
- A4 Gwerthuso eu cwricwlwm a darpariaeth i gynllunio sut byddant yn datblygu gwybodaeth a dealltwriaeth disgyblion o hanes lleol a hanes Cymru, gwrth hiliaeth ac amrywiaeth, a hanes a diwylliant Pobl Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig
- A5 Cryfhau trefniadau pontio fel bod profiadau dysgu ar gyfer hanes lleol, Cymru a Phobl Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig yn adeiladu ar rai'r cyfnodau allweddol blaenorol ac yn osgoi ailadrodd gwaith

Schools should:

- R1 Ensure that pupils develop their knowledge and understanding of the history and culture of their local area and Wales while considering different perspectives and making connections to the history and culture of the wider world
- R2 Ensure that pupils develop an understanding of antiracism and diversity and how they can become ethical, informed citizens of Wales and the world
- R3 Ensure that pupils develop an understanding of how Black, Asian and Minority Ethnic individuals and communities contribute to the history and culture of Wales and the wider world
- R4 Evaluate their curriculum and provision to plan how they will develop pupils' knowledge and understanding of local and Welsh history, antiracism and diversity and Black, Asian and Minority Ethnic history and culture
- R5 Strengthen transition arrangements so that learning experiences for local, Welsh and Black, Asian and Minority Ethnic history and culture build on those of previous key stages and avoid repetition of work

https://www.estyn.gov.wales/document-page/20673/contents

Beth am edrych ar rai enghreifftiau…
Let's look at some examples…

Mae disgyblion yn Ysgol Gynradd Mount Stuart yn ymchwilio i ddatblygiad y diwydiant glo ac ardal y dociau yng Nghaerdydd. Mae disgyblion yn trafod ac yn archwilio sut arweiniodd twf a datblygiad codi glo a'r chwyldro diwydiannol at allforio deunyddiau crai i wledydd o gwmpas y byd. Mae disgyblion yn datblygu dealltwriaeth gadarn o sut y ffurfiodd y digwyddiadau hyn fewnfudo a'u cymuned leol dros amser. Mae disgyblion yn gwerthfawrogi ac yn parchu ystod o safbwyntiau wrth drafod profiadau pobl yn eu cymuned ac yng Nghymru.

https://www.mountstuartprimary.co.uk

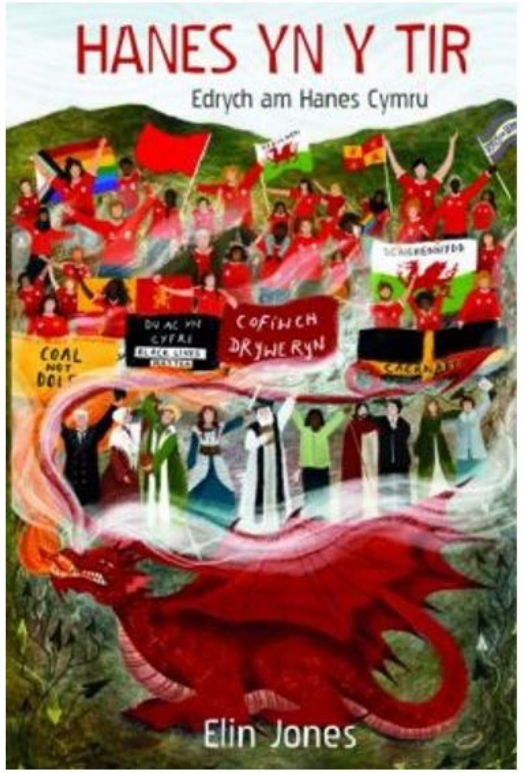

Pupils at Mount Stuart Primary School investigate the development of the coal industry and the docks area in Cardiff. Pupils discuss and explore how the growth and development of coal mining and the industrial revolution led to the export of raw materials to countries across the world. Pupils develop a sound understanding of how these events shaped immigration and their local community over time. Pupils appreciate and respect a range of perspectives when discussing the experiences of people in their community and Wales.

HANES CYMRU – HISTORY OF WALES

- Yn y gyfrol hon, mae'r hanesydd Elin Jones yn dangos bod olion gorffennol Cymru o'n cwmpas heddiw. Mae'n mynd a ni ar daith weledol drwy dros 5,000 o flynyddoedd o hanes ac o gwmpas Cymru gyfan. Llyfr hanfodol ar hanes Cymru i bob ysgol, disgybl ac athro.

- *In this book, historian Elin Jones shows us that evidence for the past is to be seen everywhere in Wales today. She takes us on a visual journey through over 5,000 years of history, and around every part of Wales. A must read history of Wales for every school, learner and teacher.*

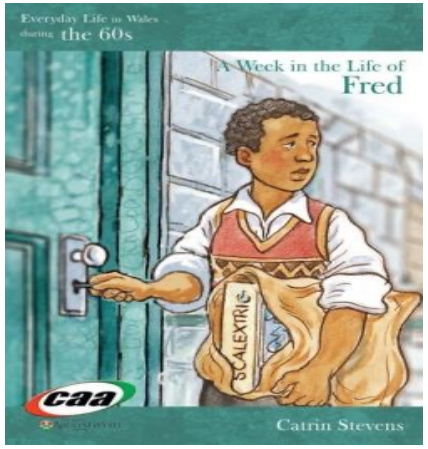

https://www.youtube.com/watch?v=ZlpJZ7q2A0Y
https://www.youtube.com/watch?v=qarp-3VPCRQ

Stori Cymru.. Story of Wales…

Grigg, R. & Stevens, C. (2010) ***Everyday Life in Wales in the 1960s***, CAA
http://www.gwales.com/goto/biblio/en/9781845213404/

Hughes, S.V., Grigg, R. & Hopwood, M. (2017) **Travelling Back to the Middle Ages Pack: Famous Personalities in Wales**. Peniarth: https://www.peniarth.cymru
http://www.gwales.com/bibliographic/?isbn=9781783900985&tsid=6

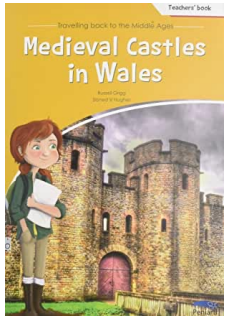
https://ammyo.peniarth.cymru

Grigg, R., Hughes, S.V., & Hopwood, M. (2017) **Travelling Back to the Middle Ages Pack: Castles in Wales**. Peniarth. www.peniarth.cymru
http://www.gwales.com/goto/biblio/cy/9781783900992/?lang=EN&tsid=1

Let's explore Wales

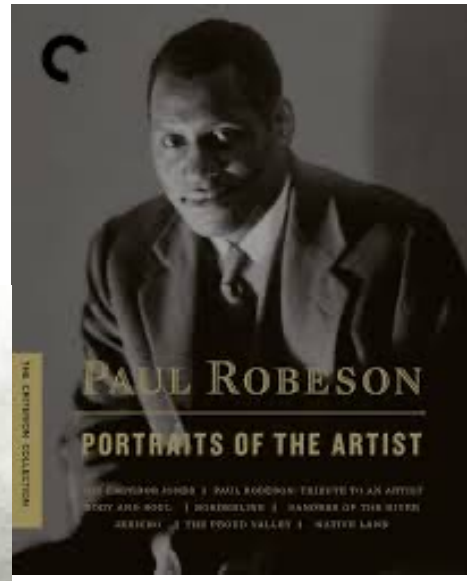
https://hwb.gov.wales/repository/discovery/resource/d5449990-ffcd-4c70-85f4-a3c0de31390a/en?catalog=4027db3f-d3b9-453b-9f41-e5b1ef34ab6c&fields=resources&query=castles&sort=recommendation

Stori Cymru ddoe a heddiw…. Story of Wales past and present…

- Betty Campbell

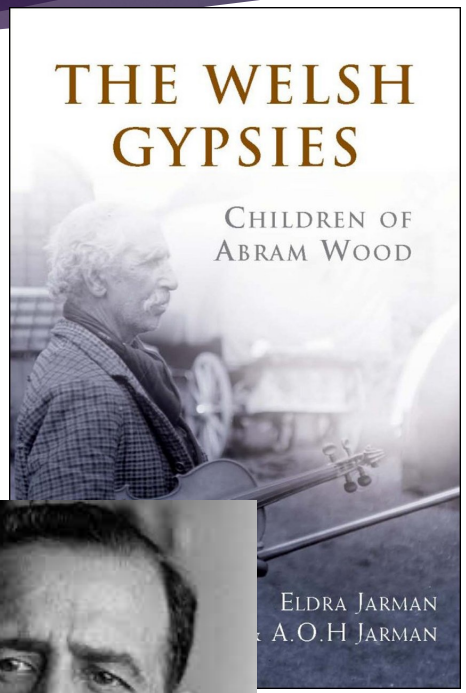

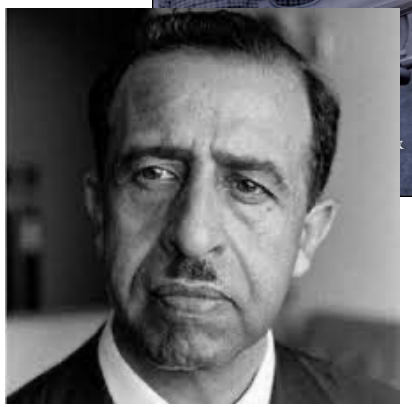

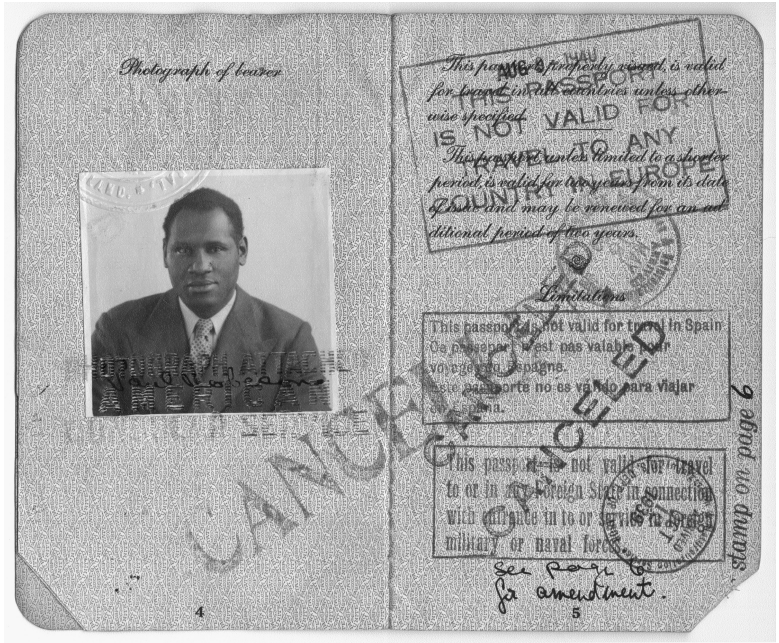
Abdulrahim Abby Farah

Casgliad y Werin Cymru
People's Collection Wales

- https://www.peoplescollection.wales/collections/1541581

Paul Robeson visiting Tiger Bay, Cardiff in 1949

https://www.peoplescollection.wales/items/24394

Placiau Glas - Blue Plaques

- https://www.llanellich.org.uk/projects/maps/175-blue-plaques-map

Re-imagining statues: how should we do this?

Emperor Commodus, Germanic Museum, Cologne

'Kindertransport', Liverpool Street Station, London

Walter Tull memorial, Sixfields Stadium, Northampton

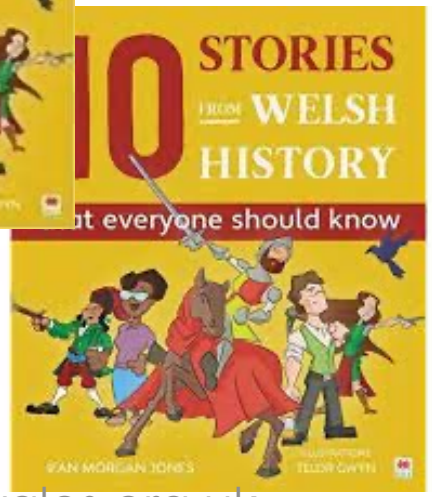

Suggest a person from the past who you think deserves a statue.

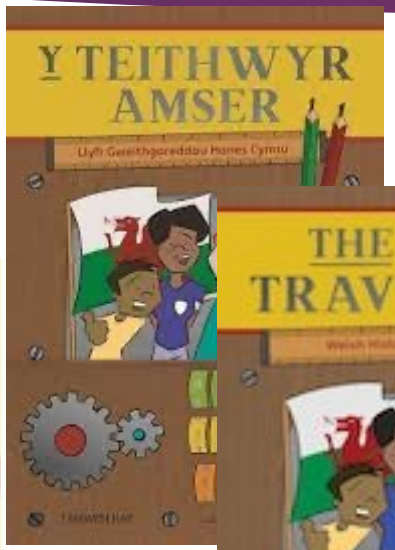
Celebrating the work of….

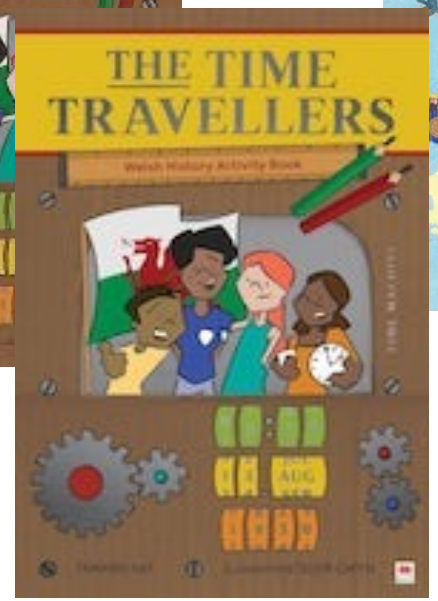
Dathlu cyfraniad…..

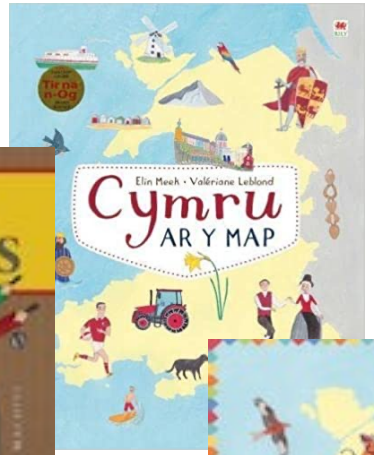
Adnoddau Defnyddiol – Useful Resources

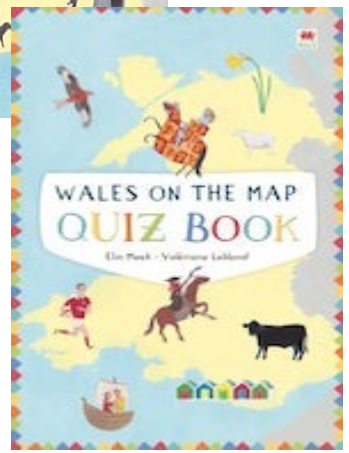

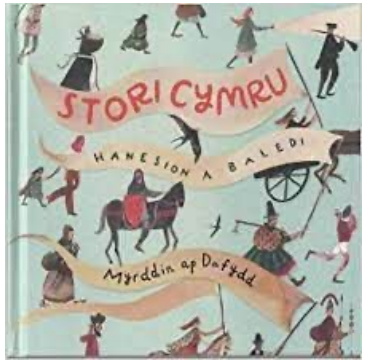

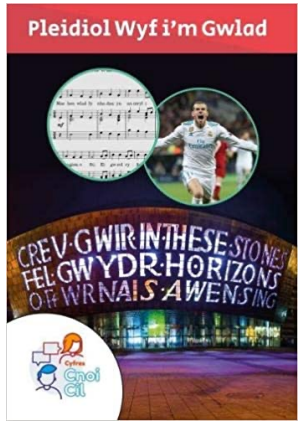

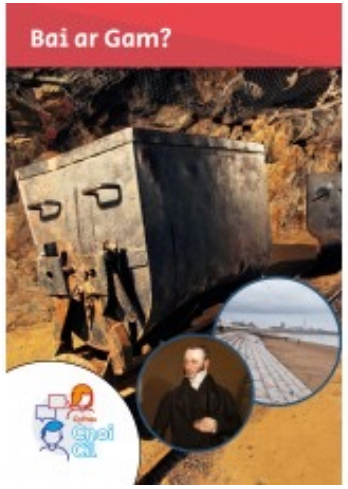

https://bhmwales.org.uk

https://hwb.gov.wales/news/articles/67463b0f-6d5c-4a82-9739-8e48ff85c15b

Cyfres Cnoi Cil – Canolfan Peniarth
Wales, the World & Us – Cymru, y Byd a Ni

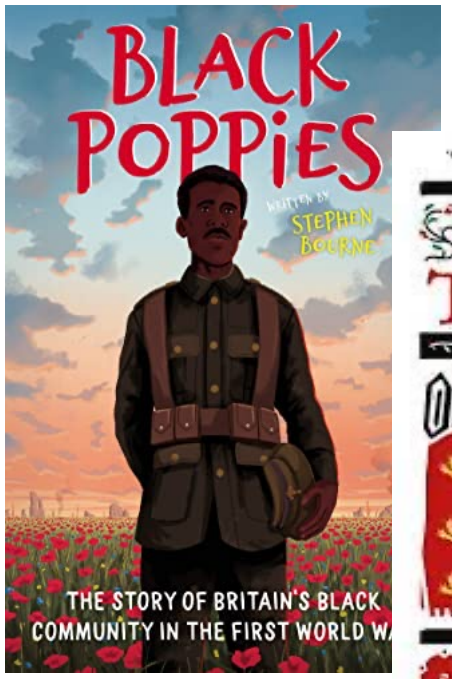

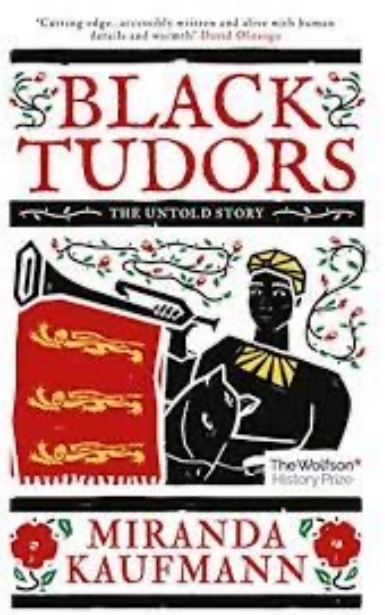

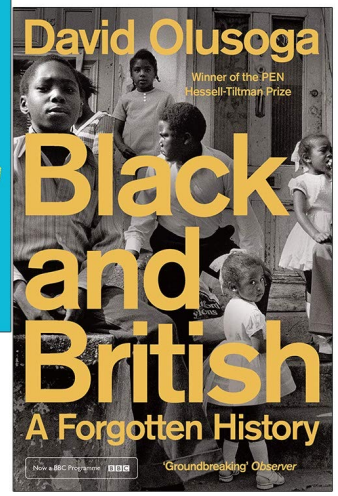
Cyfeiriadau defnyddiol ~ Useful references

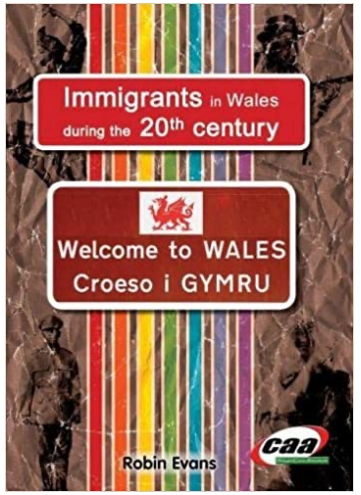

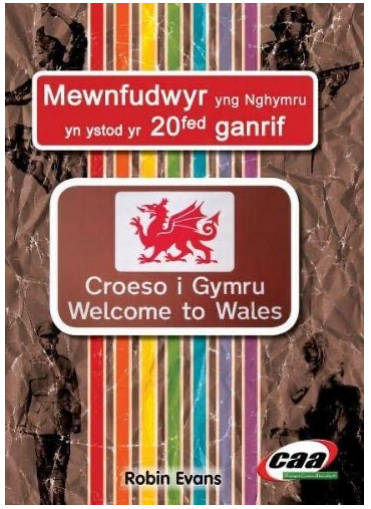

LLYFRGELL GENEDLAETHOL CYMRU
THE NATIONAL LIBRARY OF WALES

https://www.peoplescollection.wales/collections/1541581

blackhistorywales.org.uk

HOME ABOUT CATEGORIES CONTACT US

BLACK HISTORY WALES RESOURCES

Search

Black History Wales Resources

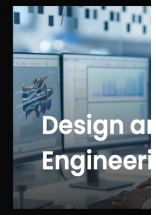
Welcome to the Black History Wales Resources website, where you can discover a range of amazing African and African Caribbean people who have made significant contributions to the world in a variety of areas.
This is our Black History, and Black History is Welsh History

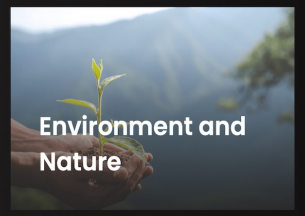

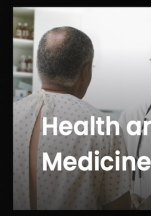

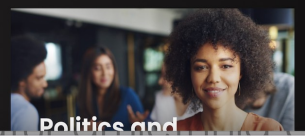

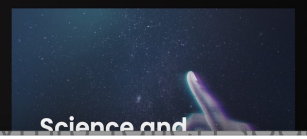

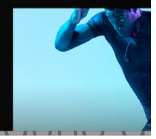

ROMANI CULTURAL & ARTS COMPANY

About Us News Projects People Voices Exhibitions Resources Contact us

Resources

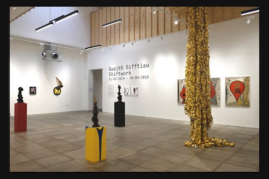
This section of the web site contains links to the sources that we have used throughout the website, other sources of information (including contact details and links) and useful tools for your own work.

Throughout this website we make reference to various reports, statistics and websites. Details of these references are as follows:

Arts, Culture & Heritage

EUROPEAN ROMA INSTITUTE FOR ARTS AND CULTURE
ERIAC

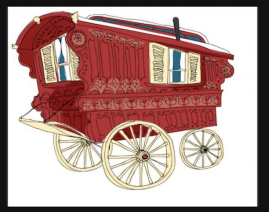
European Roma Institute for Arts and Culture (ERIAC)

Gypsy Maker Report 2019

GYPSY WAYS

Open Society Foundations, Early Childhood Programme "Gypsies, Roma, Travellers: A Short, Animated History'

Patrin – East Midlands Gypsy Heritage Project

Robert Dawson

Robert Dawson

R&TFHS
ROMANY & TRAVELLER FAMILY HISTORY SOCIETY

Romany & Traveller Family History Society

Romany Theatre Company

RomArchive
Romano Digitalno Archivo
Digital Archive of the Roma
Digitales Archiv der Sinti und Roma

RomArchive

The Boswell Romany Museum

Travellers' voice
The other side of the story

Travellers' Voice Magazine

Inspirational BAME Figures

A collection that celebrates contributions by inspirational BAME figures, including Paul Robeson who inspired the Welsh nation, and also community leaders, religious leaders and individuals who have served their community in a professional capacity. Others have inspirational stories about their family's migration. Darwin Hinds was Wales' first black councillor and later served as mayor for Barry Town Council in the 1960s and Mrs Vernster Cyril who worked in the Royal Gwent Hospital received an award as Midwife of the Year by the British Journal of Midwifery in 2006. Other notable figures included in this collection are Mrs May Ling Evans, Chair of the Newport Chinese Community Group, Abby Farah MBE, Somalian seaman and entrepreneur who became a community leader in Barry and his son, Abdulrahim Abby Farah, Deputy Secretary General for the United Nations who played an important role in the talks to free Nelson Mandela.

There are 23 items in this collection

Paul Robeson's passport

2,250 login to save

South Wales Miners' Library

Othello, 1943-45

1,509 login to save

South Wales Miners' Library

Robeson on an anti-segregation march 1948

2,025 login to save

South Wales Miners' Library

Visiting Tiger Bay, 1949

1,499 login to save

South Wales Miners' Library

Robeson portrait by Yousuf Karsh 1940

4,021 login to save

South Wales Miners' Library

LP for the Trans-Atlantic Exchange, Porthcawl

2,066 login to save

South Wales Miners' Library

Paul Robeson

1,898 login to save

South Wales Miners' Library

National Eisteddfod, Ebbw Vale 1958

2,186 login to save

South Wales Miners' Library

Paul Robeson singing Ol' Man River

1,558 login to save

South Wales Miners' Library

Councillor Darwin Hinds greeting HRH Prince...

594 login to save

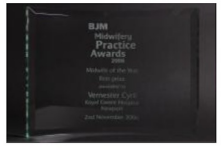
Vale of Glamorgan Libraries

Mrs Vernester Cyril OBE as a sister midwife,...

2,198 login to save

Back-a-Yard

Midwife of the Year plaque awarded to Mrs...

1,187 login to save

Back-a-Yard

Abby Farah and a Barry Civic group

505 login to save

Vale of Glamorgan Libraries

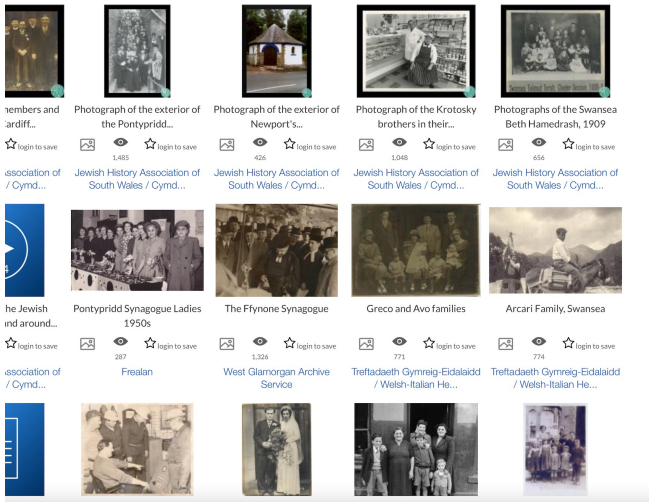

Abdulrahim Abby Farah

3,414 login to save

Black, Diverse & Welsh (History of communities a...

Communities in Wales

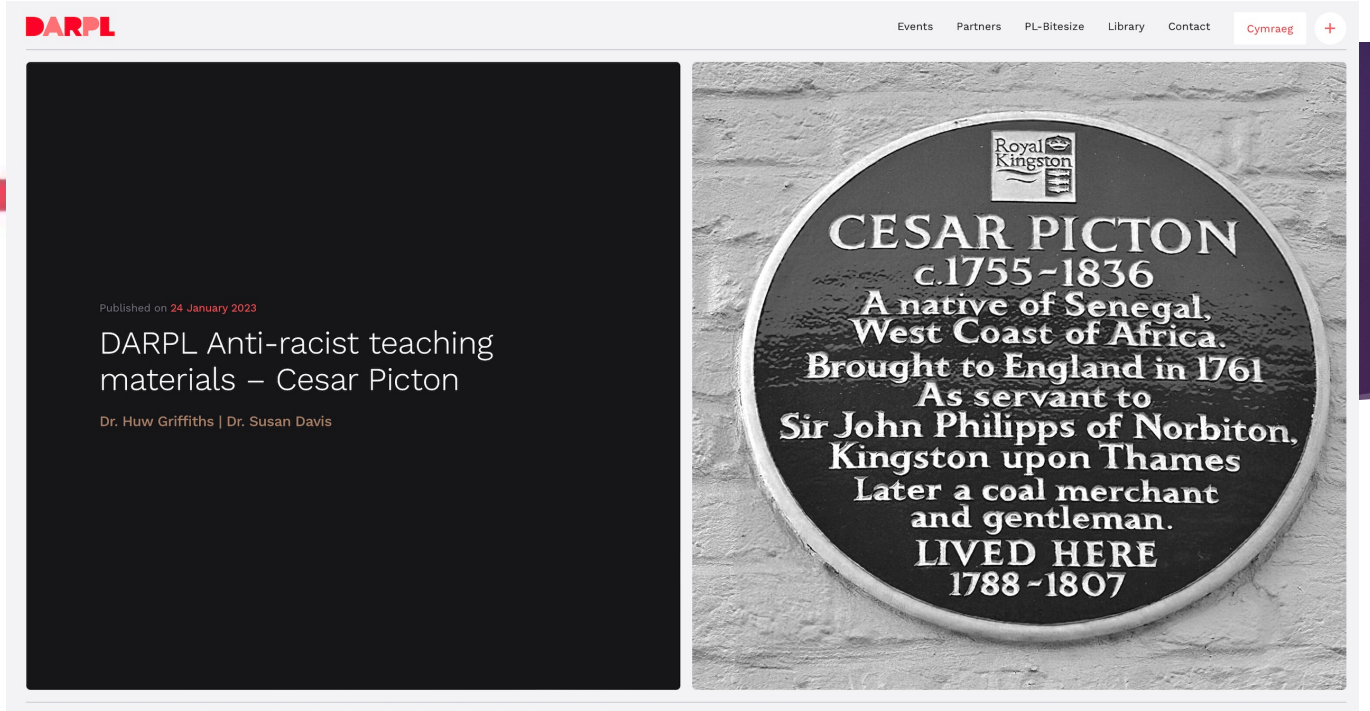
g black, Asian and minority ethnic communities in Wales.

DARPL

Diversity & Anti-Racist Professional Learning

Dysgu Proffesiynol Amrywiaeth a Gwrth-Hiliol

- John Ystumllyn, yr unigolyn cyntaf o liw y mae cofnod amdano yng Ngogledd Cymru ac y mae ei enw i'w weld mewn dogfennau
- Cesar Picton, un o'r dynion cyntaf o liw yng Nghymru a wnaeth ei ffortiwn ei hun. Gwnaeth ei arian wrth fasnachu glo Cymru
- Brwydr Abertawe, sy'n dweud wrthym am y digwyddiadau ynghylch cysylltiad Cymru â Nelson Mandela

https://darpl.org/darpl-anti-racist-teaching-materials-an-overview/

ADNODDAU DYSGU

Windrush Cymru: Adnoddau addysg

Adnodd addysg yn rhoi llais i wynebau a hanes Cenhedlaeth Windrush yng Nghymru.

Bydd yr adnodd yma yn cael ei lasnio yn Sain Ffagan Amgueddfa Werin Cymru, 4pm Dydd Iau, 21 Medi 2023. Athrawon, os hoffe chi archebu lle ebostiwch addysg@amgueddfacymru.ac.uk cyn y 14 Medi.

Mae'r adnodd dysgu hwn yn cael ei lywio gan gynnwys a gasglwyd fel rhan o brosiect Race Council Cymru, Windrush Cymru – Our Voices, Our Stories, Our Histories .

Mae'r themâu wedi dod i'r amlwg o'r straeon a'r atgofion a rannwyd gan y cyfranogwyr.

Diolchwn i'r holl henuriaid a theuluoedd Cenhedlaeth Windrush am rannu eu straeon ar gyfer cenedlaethau iau a helpu i gofnodi etifeddiaeth Hanes Pobl Dduon yng Nghymru.

Rydym yn awgrymu bod athrawon a dysgwyr yn cymryd amser i fyfyrio mewn prosiectau ystafell ddosbarth estynedig i ystyried ac ymchwilio i wahanol agweddau, ac effaith etifeddiaeth Windrush. Mae'n bwysig nodi bod Cenhedlaeth Windrush yn arloeswyr ac mae eu presenoldeb yng Nghymru wedi newid ein gwlad fach er gwell ac mewn amryw o ffyrdd.

Mae'r pecyn adnoddau hwn yn cynnwys stori ffuglennol ac adnodd ffeithiol:

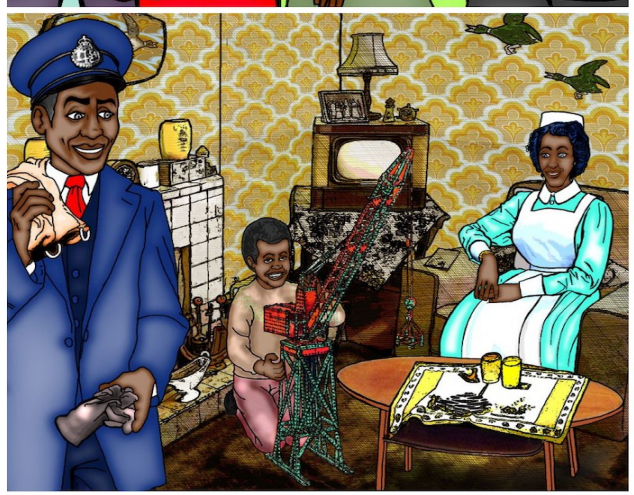
- **Windrush i Gymru:** Ffuglen wedi'i seilio ar brofiadau bwyd go iawn. Dilynwch y Teulu Thompson ar eu taith o Jamaica i Drebiwt.
- **Windrush Cymru:** Gallwch chi wrando ar straeon go iawn teuluoedd Windrush a ddaeth i Gymru yn e-lyfr Windrush Cymru. Mae'n cynnwys ffotograffau, archifau sain a thrafodaethau dosbarth thematig.

Cwricwlwm

Dyniaethau: Mae digwyddiadau a phrofiadau dynol yn gymhleth, ac yn cael eu gweld, eu dehongli a'u cynrychioli mewn gwahanol ffyrdd.

Oed: 8-11

Darluniadau gan Kyle Legall

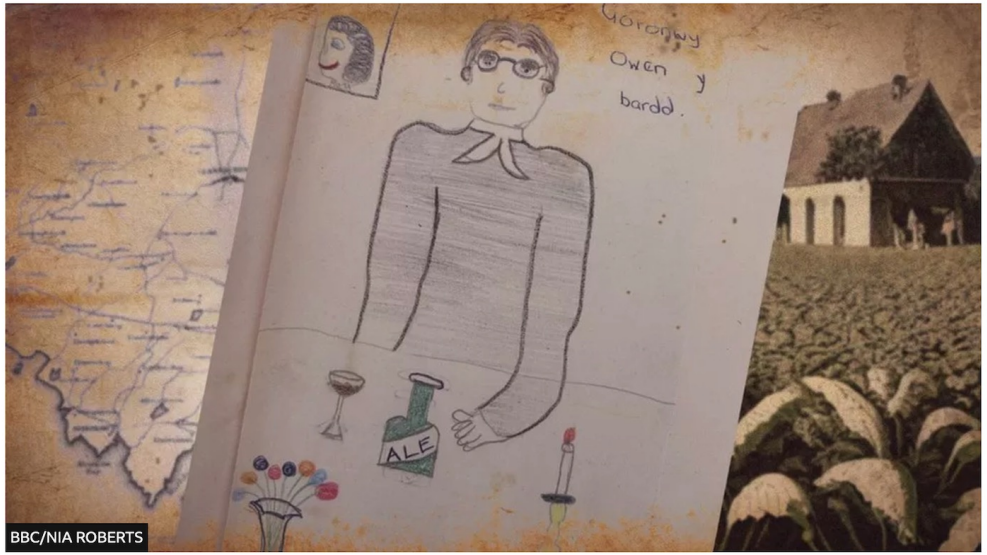
- https://museum.wales/learning/activity/634/Windrush-Cymru-Learning-resources/#:~:text=This%20resource%20pack%20contains%20a,families%20that%20came%20to%20Wales.

Goronwy Owen

Goronwy Owen: Dweud y stori'n llawn

3 o ddyddiau yn ôl

Goronwy Owen: Dweud y stori'n llawn

"Mae mynd ati i greu'r rhaglen yma wedi fy ngorfodi i feddwl eto am fy mherthynas â Goronwy Owen."

Dyna eiriau'r cyflwynydd Nia Roberts am ei rhaglen, **Goronwy Owen: Dweud y stori'n llawn** sy'n cael ei darlledu ar BBC Radio Cymru, 17 Medi am 16.00.

Yma, mae hi'n rhannu taith ei pherthynas hi â stori Goronwy Owen - y bardd dawnus o Fôn a ddaeth yn berchennog ar bedwar caethwas yng ngogledd America.

https://www.bbc.co.uk/cymrufyw/66812208

Myfyrio ar PAP1&2 Reflecting on PTE 1& 2

- Sut y gwnaethoch chi hyrwyddo ‘Cynefin’ wrth addysgu’r Dyniaethau ar PAP1/2?
- A wnaethoch chi ‘ddathlu’ unrhyw beth?

- How did you promote ‘Cynefin’ when teaching the Humanities on PTE1/2?
- Did you ‘celebrate’ anything?

This Photo by Unknown Author is licensed under CC BY-NC

Tasgau cynllunio – ‘Dathliadau’

Thema: Dathliadau

- Amlinellwch gyfres o wersi **i ddathlu ‘pobl arbennig/enwog’ yn ‘Stori Cymru’**

Ystyriwch y canlynol:

- 4 Diben
- Datganiadau Yr Hyn Sy’n Bwysig (YHSB)
- Disgrifiadau dysgu
- 12 egwyddor addysgegol **
- Cyfrifoldebau trawsgwricwlaidd
- Bwriadau dysgu
- Gweithgareddau dysgu
- Adnoddau

This Photo by Unknown Author is licensed under CC BY-NC

4 Egwyddor Addysgeg

ECAD6008C

Creu cyd-destunau dysgu dilys ar gyfer y dysgu

Defnyddio cyfuniad o ddulliau gan gynnwys addysgu uniongyrchol

Defnyddio egwyddorion asesu ar gyfer dysgu

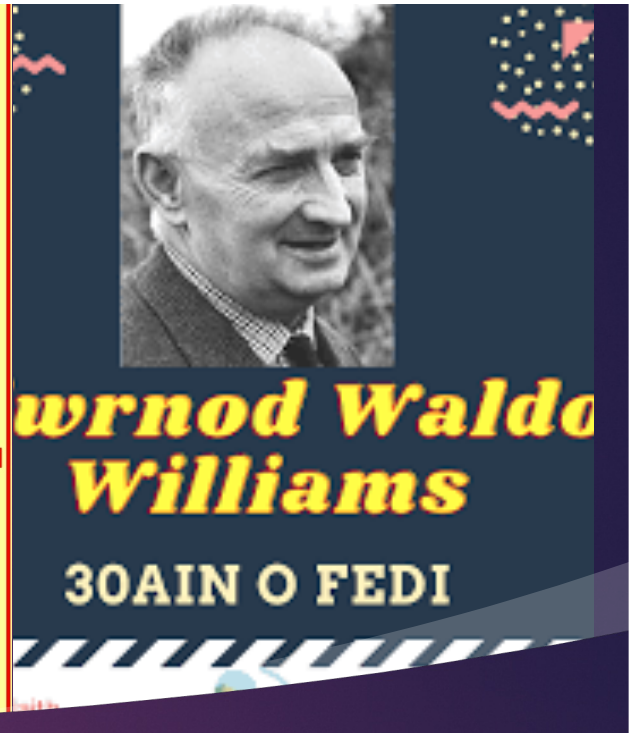
Atgyfnerthu'n gyson y sgiliau trawsgwricwlaidd, sef llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidiol a darparu cyfleoedd i'w hymarfer

https://www.facebook.com/YsgolCaerElen/videos/%EF%B8%8Fdiwrnod-waldo-2021%EF%B8%8F/291523325815279/

Dathliadau Cenedlaethol - Cymreig
Welsh National Celebrations

LLEOL - BYD-EANG – LLEOL
LOCAL – GLOBAL - LOCAL

- Cysylltiadau gyda'r lleol
- Bwyd, teithio, gwyliau, ayyb.
- Gwledydd eraill
- Pobl eraill
- Crefyddau a chredoau

- Links with the locality
- Food, transport, holidays, etc.
- Other countries
- Other people
- Religions and beliefs

CYNEFIN

Yn y sesiwn nesaf byddwn yn archwilio:

In the next session we will explore:

- Crefydd, Gwerthoedd & Moeseg – dathliadau crefyddol ac anghrefyddol
- Dinasyddiaeth
- Religion Values & Ethics – religious and non-religious festivals/ celebrations
- Citizenship

Cyfeiriadau - References

- Estyn (2021) Addysgu hanes Cymru gan gynnwys hanes, hunaniaeth a diwylliant Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig
- https://www.estyn.llyw.cymru/adroddiadau-thematig/addysgu-hanes-cymru-gan-gynnwys-hanes-hunaniaeth-diwylliant-pobl-ddu-asiaidd
- Estyn (2021) The teaching of Welsh history including Black, Asian and Minority Ethnic history, identity and culture https://www.estyn.gov.wales/thematic-report/teaching-welsh-history-including-black-asian-and-minority-ethnic-history-identity?_ga=2.21156222.457934569.1666772119-1351379885.1666772119
- DARPL https://darpl.org
- Welsh Government (2022) A curriculum for funded non-maintained nursery settings https://hwb.gov.wales/curriculum-for-wales/curriculum-for-funded-non-maintained-nursery-settings/
- Llywodraeth Cymru (2022) Cwricwlwm ar gyfer lleoliadau meithrin a ariennir nas cynhelir
- https://hwb.gov.wales/cwricwlwm-i-gymru/cwricwlwm-ar-gyfer-lleoliadau-meithrin-a-ariennir-nas-cynhelir/